

DIRECTOR
CARLES CAPDEVILA

DIRECTOR ADJUNT
IGNASI ARAGAY

SUBDIRECTORS
DAVID MIRÓ, CATALINA SERRA,
JORDI CORTADA, SÍLVIA BARROSO

DIRECTORA D'ART
CRISTINA CÓRDOBA

EDICIÓ PAPER
ROSA RODON
EDICIÓ DIGITAL
ISAAC SALVATIERRA
POLÍTICA FERRAN CASAS
INTERNACIONAL MARC VIDAL,
CARME COLOMINA
ECONOMIA ÀLEX FONT
SOCIETAT JOAN SERRA
CULTURA LAURA SERRA
COMUNICACIÓ ÀLEX GUTIÉRREZ
ESPORTS TONI PADILLA

DELEGACIÓ A MADRID
JOAN RUSIÑOL

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES
LAIA FORÉS

LLENGUA ALBERT PLA

FOTOGRAFIA
XAVIER BERTRAL

EDICIÓ DE PREMSA
PERIÒDICA ARA, SL

PRESIDENT
FERRAN RODÉS
CONSELLER DELEGAT
SALVADOR GARCIA RUIZ
DIRECTOR AUDIOVISUAL
ANTONI BASSAS
DIRECTORS DE NEGOCI
ANTONI M. PIQUÉ
(EXPERIÈNCIA D'USUARI)
ORIOL CANALS
(SUBSCRIPCIONS, DISTRIBUCIÓ
I PROMOCIONS)
MARC ERRA
(MÀRQUETING I E-COMMERCE)
DIRECTORA FINANCERA
FOIX VALDÉ
DIRECTOR COMERCIAL
SERGI GERMÁN
DIRECTOR SISTEMES I PRODUCCIÓ
SERGI RUIZ
DIRECTOR DE TECNOLOGIA
MARC CAMPRODON

C/ DIPUTACIÓ, 119
08015 BARCELONA.

TELÈFON: 93 202 95 95.

ATENCIÓ AL SUBSCRIPTOR: 902 281 110
subscriptions@ara.cat

TEXT LEGAL

Edicions de premsa periòdica ARA es reserva tots els drets sobre el contingut del diari ARA, els suplementos i qualsevol producte de venda conjunta, sense que es puguin reproduir ni transmetre a altres mitjans de comunicació, totalment o parcialment, sense prèvia autorització escrita.

Difusió controlada per l'OJD

Ellacuría o la universitat necessària

Als 19 anys vaig deixar la Universitat de Stanford per fer-me jesuïta. M'agradava estudiar-hi, però no prou. En canvi, el col·legi dels jesuïtes al qual vaig assistir a San Francisco emfatitzava un objectiu educatiu molt clar: formar homes i dones per als altres. Apreníem, entre altres coses, que l'educació no orientada cap a la justícia per als altres és una farsa. Malgrat que Stanford disposava d'un recurs extraordinari, m'hi faltava la claredat en el propòsit. Per això en vaig marxar i vaig entrar a l'orde dels jesuïtes. Mai m'he penedit de la decisió.

Això va ser el 1983. Des de llavors he passat la major part de la meua vida en l'educació superior. Però, malgrat que l'ensenyament i l'erudició m'apassionen, la meua relació amb el món acadèmic ha sigut incòmoda. En molts aspectes em sembla que la cultura acadèmica té el mateix defecte que la cultura clerical catòlica: la tendència a dedicar-se a un mateix i a preservar els propis privilegis en lloc de gastar les energies servint el món amb humilitat.

A vegades, però, els grans líders s'aixequen i ens desafien a ser més del que hem sigut fins a aquell moment. La nit del 16 de novembre del 1989 –avui fa 25 anys– el jesuïta i rector de la Universidad Centroamericana del Salvador, el pare Ignacio Ellacuría, va ser arrossegat des del llit fins al jardí i va ser abatut a boca de canó per un esquadró militar d'elit. Cinc capellans jesuïtes més, juntament amb la dona que cuidava la casa i la filla d'aquesta dona, van ser obligats a estirar-se de bocaterrosa a la gespa i van ser assassinats com en una execució.

L'objectiu era silenciar Ellacuría, que denunciava obertament les atrocitats comeses per tots dos bàndols en una guerra civil que va durar deu anys i es va endur la vida de 75.000 persones. El problema que hi havia sobre la taula era que una dotzena de famílies eren virtualment propietàries del país i tractaven els camperols com si fossin serfs de l'època feudal. L'exèrcit del Salvador, amb el suport material que va caracteritzar la política exterior dels EUA en els anys de la Guerra Freda, va creure que havia de protegir l'*statu quo* pel procediment de desactivar una universitat que s'havia compromès a ser una força social positiva. Format com a filòsof, a Ellacuría se'l considerava un pensador rigorós i un líder natural que feia que els seus companys s'adherissin a aquesta concepció de la universitat. En el seu primer any com a rector, la universitat va afirmar que com a institució oferiria "una

MICHAEL MCCARTHY, S.J.

DIRECTOR DEL CENTRE IGNASIÀ,
UNIVERSITAT DE SANTA CLARA (EUA)

THE NEW
YORK TIMES

TRADUCCIÓ:
TONI GÜELL
AYZA

resposta a la realitat històrica del país". L'estat en què es trobava el país era considerat "una realitat injusta i irracional que s'havia de transformar". Així, el propòsit de la universitat era "contribuir al canvi social al país; ho fa com a universitat i amb una inspiració cristiana".

Sovint s'ha identificat el pare Ellacuría amb la teologia de l'alliberament, i aquesta expressió s'ha entès com un sinònim del marxisme. Estava compromès amb allò que en cercles catòlics més amplis s'ha denominat "una opció preferencial pels pobres". Però quan se li deia això, el mateix Ellacuría replicava: "No sóc un comunista. Sóc un cristià".

Els altres acadèmics jesuïtes que van ser assassinats aquella nit també dedicaven la seva recerca a problemes del món real. El pare Ignacio Martínez-Baró era un psicòleg social centrat en les condicions psíquiques de la vida en contextos de violència estructural. El pare Segundo Montes ensenyava antropologia i posava èmfasi en els efectes d'estratificació social i en les víctimes desplaçades de la guerra civil. El pare Amando López Quintana era catedràtic de filosofia però els caps de setmana treballava com a capellà de parròquia i liderava una campanya d'alfabetització massiva.

En aquell moment jo era un jove jesuïta que estudiava clàssiques a Oxford i es preocupava per la qualitat dels treballs setmanals que escrivia per al meu tutor. Les morts del Salvador em van recordar que hi havia coses més substancials a la vida. Les notícies em van deixar estupefacte i colèric. Però també em vaig sentir orgullós que uns acadèmics poguessin ser prou importants per suposar una amenaça per a l'exèrcit del Salvador. Em vaig sentir profundament commogut per l'exemple del pare Ellacuría, que creia que la responsabilitat de la universitat era proporcionar suport intel·lectual als que no tenien prou qualificacions acadèmiques per legitimar els seus propis drets. La seva vida m'ha empès a modular la meua mirada no segons els patrons convencionals de l'èxit sinó en funció del que de veritat importa: la contribució que faig al món.

Encara més: m'ha influït la seva visió del que la universitat podria ser, sobretot ara que l'educació és tractada com una mercaderia. Quan els estudiants, més que mai, estan preocupats per qüestions econòmiques i es pregunten amb raó si l'educació universitària els permetrà tenir feina, els hem de dir que una recompensa econòmica o haver après un conjunt d'habilitats competitives, al capdavant, no els omplirà. L'únic que els omplirà és tenir un fort sentit de projecció i compromís cap a la seva comunitat.

Ara que el futur de l'educació superior és tan incert i que s'incrementen les pressions financeres sobre les universitats, cal molt de coratge per donar a una institució educativa unes directrius que vagin una mica més enllà de l'economia de mercat. El pare Ellacuría liderava la visió d'una universitat que esdevé una "força social ineludible" a favor del bé. I això no és menys important el 2014 del que ho era el 1989. Encara crec que una educació no basada en la justícia és una farsa, i que necessitem desesperadament líders acadèmics savis, valents i fins i tot heroics per fer realitat els més alts propòsits de l'educació.

EFE

Ignacio Ellacuría i els altres jesuïtes assassinats avui fa 25 anys volien una universitat que contribuís al canvi social

EL DIARI D'AHIR

Risto Mejide: A l'Ara Llegim d'ahir s'indicava que el llibre de no-ficció més venut en castellà aquesta setmana és el de Risto Mejide, però, per error, s'il·lustrava amb la coberta d'un llibre que no es corresponia amb el seu, *Urbrands*, de l'editorial Espasa Calpe.